

"מקורות" מחברת את הערבה הצפונית והערבה התיכונה למערכת המים הארצית

כתב: עופר לוי

התפלת מי קידוחים מליחים

אזור הערבה אינו מחובר למערכת המים הארצית. אספקת המים לחקלאות נעשית באמצעות מקור מים אחד - קידוחים מליחים מקומיים.

פרויקט התשתית הגדול ביותר בישראל במאה ה-20 היה "המוביל הארצי", אשר הוקם במטרה לספק מים מצפון המדינה למרכז הארץ ולדרומה. בראש העין, בתחנת "מעיינות הירקון" של "מקורות", חובר "המוביל הארצי" לשני קווי "ירקון נגב" ויוצר את מערכת המים הארצית. היישוב הדרומי ביותר שמחובר למערכת זו הוא מצפה רמון. עם תחילת ההתיישבות בערבה סופקו לתושבים, אשר, כאמור, אינם מחוברים למערכת המים

מרדכי מרדכי, יו"ר "מקורות"

"בדרום הארץ אנחנו מקדמים פרויקט לחיבורה של הערבה הצפונית והערבה התיכונה למערכת המים הארצית - פרויקט הנדסי מורכב בעל משמעויות חשובות מאוד בהיבטי אספקת המים לאזור, חיזוק ההתיישבות, החקלאות ומיזמי תירות".

אלטמס: יוליא

אשר קולט את המים המותפלים ממתקני ההתפלה שהוקמו לאורך רצועת החוף ומחבר אותם, באמצעות תשתית חדשה שהניחה "מקורות", למערכת המים הארצית. כתוצאה מכך, החל בשנת 2015 יתבססו 75% מצריכת המים הביתית בישראל על מים מותפלים. תשתית הנדסית מורכבת זו שינתה את שרשרת אספקת המים במדינה: לא עוד אספקה רק מצפון לדרום אלא גם ממערב למזרח ומדרום לצפון.

למגה-פרויקט זה מתקשר פרויקט חשוב נוסף שמבצעת "מקורות" בימים אלה - חיבור הערבה למערכת המים הארצית. חיבור הערבה הצפונית והתיכונה למערכת, יאפשר להמשיך ולפתח באופן מואץ את הערבה, להגדיל את היקפי ההתיישבות ולהמשיך את החקלאות המשגשגת.

במסגרת זו, ובעקבות המגמה המתמשכת של גידול האוכלוסייה בערבה, המשיך קליטת מתיישבים חדשים והבנת צורכי המים לעשרות השנים הבאות - החלה "מקורות" לקדם את פרויקט "קו צפית סדום". זאת על מנת שהערבה לא תישען על מקור מים אחד, אלא תיהנה, כמו רוב אזורי הארץ, מחיבור למערכת המים הארצית אשר יאפשר תגבור אספקת המים לאזור הערבה, באמינות, בזמינות ובאיכות גבוהה.

תוכנית האב לאזור הערבה הצפונית והערבה התיכונה וכיכר סדום כוללת קו בקוטר גדול ושלוחה לאזור נאות הכיכר, במטרה לספק מים לחקלאות גם ליישובי כיכר סדום והערבה התיכונה. כאמור, הפעלת הקו תחבר את אזור עין בוקק והערבה למערכת המים הארצית, כמו גם אזורים נוספים שמנותקים ממערכת זו ואשר אספקת המים אליהם מבוצעת באופן עצמאי לחלוטין ממקורות מים מקומיים.

קוטרי הקווים צפית-סדום וסדום-נאות הכיכר הם 20" ו-16" אורכם המצטבר - 64 ק"מ. תוואי הקו מתחיל בברכות צפית באזור מישור רותם, יורד את מצוקי עמיעז ומתפצל לשני קטעים - האחד מסתיים במתפיל נווה זוהר והשני מסתיים בברכות נאות הכיכר.

הפרויקט הוא ייחודי מבחינה הנדסית ומאופיין בעובי דופן עבה במיוחד של הקווים. זאת כדי לתת מענה ללחצים הגבוהים הצפויים בקו, בשל הבדלי הגבהים, ולוויסותם.

הקו מתוכנן להעביר כ-8 מיליון מטר קוב מים בשנה. סיום השלוחה לכיוון נווה זוהר מתוכנן לסוף 2015 וגמר העבודה כולה, כולל נאות הכיכר, צפוי לסוף שנת 2016.

פרויקט חשוב נוסף שמבצעת "מקורות" בימים אלה הוא הנחת קו בקוטר 30" מאילת צפונה, במטרה לספק מים מותפלים לצורכי חקלאות ליישובי הערבה הדרומית. גם זאת כחלק מתכנית אב לאזור, הכוללת גם הקמת תחנות שאיבה ומאגרי מים, לרווחת תושבי האזור.

הארצית, מים מקידוחים מקומיים, שרמת מליחותם גבוהה. עד שנת 1990 שימשו מים אלה לכל צורכי הבית והחקלאות, פרט לשתייה ולבישול. כדי לאפשר אספקת מים באיכות מי שתייה, הקימה "מקורות" בכל אחד מהיישובים מתקן התפלה, לספיקה של כ-5 מ"ק לשעה. המתפילים שימשו לצורכי התפלת מים לשתייה בלבד, וחוברו לברז אחד בכל בית.

"מקורות" מטפלת במי קידוחים מליחים אלה ומספקת אותם לחקלאי הערבה, אשר מצליחים לפתח חקלאות מפוארת המתבססת בעיקר על גידולים כמו: פלפלים, תמרים, עגבניות, חצילים, מנגו ועוד. החקלאות בערבה מהווה כיום את אחד מענפי הייצוא המובילים בארץ.

את מתקן ההתפלה הראשון לאספקת מים מותפלים באיכות מי שתייה לכל צורכי הבית הפעילה "מקורות" בשנת 2005, והמים סופקו ליישוב הקהילתי צוקים.

בשנת 2010 הפעילה "מקורות" את מתקן ההתפלה פארן, המספק מים מותפלים למושב פארן ולפונדק רמון (כושי רמון), בתפוקה של 25 מ"ק מים מותפלים לשעה. עד אז התבססה אספקת המים לפונדק ולמושב על ארבעה קידוחים מליחים, שסיפקו מים לכל השימושים פרט לשתייה. מתקן התפלה קטן, בתפוקה של 4 מ"ק לשעה, סיפק לתושבים מי שתייה.

מתפיל זה יספק בעתיד מים גם ליישוב הקהילתי המתוכנן פארן ב'.

בנוסף, בשנים האחרונות ביצעה "מקורות" פרויקט לתגבור המים לפריפריה. במסגרת הפרויקט הקימה החברה מתקני התפלה חדישים להתפלת מים מליחים בערבה, בין היתר ליישובים צופר, ספיר, עין יהב, חצבה, עידן ונאות הכיכר-עין תמר. מערכות ההתפלה כוללות איגום למים מותפלים, קווי אספקה והפניית מי הרכז של המתפילים לצורכי חקלאות. המתקנים, שהם מהמתקדמים מסוגם, פועלים באופן אוטומטי, ללא מגע אדם, ומחוברים למרכז הבקרה של החברה באילת. תפוקת כל מתקן כ-360 מ"ק מים מותפלים לשתייה ביממה, לכל צורכי הבית.

פרויקט תגבור המים כולל גם הפרדת רשתות לסוגי המים השונים, זאת באמצעות הנחת קווים חדשים והסבת מתקנים קיימים בהתאם.

חיבור הערבה הצפונית והתיכונה למערכת המים הארצית

כחלק מתוכנית חומש לפיתוח משק המים מבצעת בימים אלה "מקורות" מגה-פרויקטים, אשר ייתנו מענה לצריכת המים בדור הנוכחי ובדורות הבאים.

אחד מהם הוא "המוביל הארצי החדש" - פרויקט אדיר ממדים

"מקורות" שוקדת כל העת על פיתוח פתרונות חדשים לצורך הגדלת מקורות המים בנקודות קצה, כמו הערבה ורמת הגולן. בשנים האחרונות פיתחה "מקורות" את משק המים בהיקף של מיליארדי שקלים ואפשרה גם את כניסתה של ישראל לעידן ההתפלה.